

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «

Helyben hához borítva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «

Videkre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A helyzet.

— Fővárosi politikai munkatársunktól. —

Budapest, okt. 3.

Alig egy pár nap választ el bennünket a képviselőház megnyitásától. A politikai köröket már is élénken foglalkoztatják a közelgő események.

Összes színpontjából következő, nagy küzdelemre van kilátás, kérdés csupán az, hogy a küzdelemnek a képviselőház feloszlata fog-e egy időre véget vetni, avagy a házszabályok módosításával az erőszak és önkény uralma nehezedik az ország vállaira.

A képviselőház feloszlata mindenestre kétélű fegyver, mert az esélyeket előre, az egyes kerületekben kiszámítani teljes lehetetlen. A választásnál döntő szerepet játszik, a jelölt népszerűsége, a pénz, a presszió és a helyi klikkek állásfoglalása, legmellékesebb azonban a jelölt által elfoglalt pártállás.

A kormány intencióit ezúttal nem ismerjük, nem is ismerhetjük, mert a beérkezett jelentések a politika ismeretes homályában vesznek el. Mindenesetre nagyon is kétséges vajjon a kedvező információk a cselekvés órájában valósággá válnak-e? A kormány ismeri a választás nehézségeit, azért csakis a legvégső esetben kísérelné meg politikájának mindenre kész többségét megteremteni.

A napirenden levő kérdések igen nagy jelentőségűek és sürgős megoldást köve-

telnek. A legutóbbi beszámolókból nyilvánvaló, hogy a szabadelvű pártban sokan vannak, akik a kormánynak eszközeivé szegődnek és akik a kísértő obstrukció legyőzésére a házszabályok szigorú, gyökeres megváltoztatását hirdetik. Nem járunk messze az igazságtól, ha a beszámolókból a kormány intencióit látjuk kifejezésre jutni.

Más részről azonban konstatálhatjuk, hogy a szabadelvűpárt óriási többsége ez ideig sem pro sem contra állást nem foglalt. Kivétel csupán gr. Erdődi Gyula a mágnes párt egy kimagasló tagja, aki a közelgő eseményeket előre látva s nem akarva az odiumot magára vállalni, a képviselői mandátumot köszönettel választóinak rendelkezésére bocsátotta. Hogy azonban az utolsó pillanatban választóinak kérésére lemondási szándékát egyelőre elhalasztotta, egészen mellékesnek tűnik.

A szabadelvű pártban sokan, nagyon sokan vannak, akik csak az alkalmas pillanatot várják, hogy a kormány politikájától eltérő nézetüknek kifejezést adhassanak. A házszabály revíziója, az önállóvánterület, a kiegyezési kérdések nehézségei, a véderőtörvény hiányai, mind megannyi olyan kérdések, amelynek a szabadelvűpárt független tagjai, kénytelenek lesznek a konzekvenciákat levonva, állásfoglalásaiknak nyíltan kifejezést adni.

Az ellenzéki pártokon az álláspont annál is inkább várakozó, mivel a számottevő ellenzéki vezérférfiak

nagyrésze csakis a napokban érkezik meg, egyrészt Amerikából, másrészt a külföld és a jó vidékről. A Budapesten levő ellenzéki képviselők körében a hangulat igen harcziás. De tekintve, hogy ezek a képviselők nem irányító tényezők, a helyzet, csakis egy pár nap múlva lesz elbírátható.

Új függetlenségi párt.

Csávolszky Lajos, a fülöpszállási kerület orsz. képviselője, vasárnap délután beszámoló beszédet tartott Szabadszálláson, ahol a kerület nagyobb városai is képviselve voltak, így Kunszentmiklós, Fülöpszállás, Izsák, stb.

Csávolszky két óráig tartó beszédet mondott, melyben ismertette a másfél éves küzdelem (obstrukció) történetét, élesen kikelt a Kossuth-párt lezser vezetői ellen.

A választók bizalmat szavaztak Csávolszky-nak és beszéde után rögtön megalapították a Kossuth Ferenc vezérlete alatt álló mai függetlenségi párttal szemben a „Függetlenségi Kossuth Lajos-párt”-ot, melynek elnöke lett: Csávolszky Lajos képviselő.

A végrehajtó bizottság elhatározta, hogy az összes magyarországi függetlenségi egyesületeket és a választókat a „Függetlenségi Kossuth Lajos-párt”-hoz való csatlakozásra fogja felkérni.

A hajdúnánási Kossuth-szobor leleplezése.

A hajdúnánási Kossuth-szobor ünnepies leleplezése vasárnap délelőtt ment végbe

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A galambok.

Irtá: Jean Rameau.

A galambok tovaszálltak.

Sűrű, csöndes csoportban, sebes szárny-csapkodással repültek át a napfényes völgyön a déli tájak felé. A nagy, fehér hegyek mögül jöttek, amelyek az északi láthatáron húzódnak a messzeségbe — és Genio, a pásztorfiú, könybe lábadt szemmel, nehéz szívvel nézett a tollas vándorok után, amelyek az ő hegy-völgyes hazájából jönnek.

Genio hazája az a fehér hegyvidék. Két hét előtt hagyta el ő az otthon táját, hogy a téli hónapokra a völgybe terelje a nyáját. Arccán mély bánat tükröződött s a szívét mondhatatlan fájdalom telítette meg, hogy az otthonából távoznia kellett — először történt, hogy onnan elszakadt. A múlt télen még az atyja terelte le a völgybe a nyáját; mivel azonban tavaszkor atyja meghalt, Genio lépett az örökebe s immár az ő kötelessége a tél hidege előtt a völgybe vonulni a nyájjal.

Innen, a zöld síkról, a kövér legelőről nézi Genio naphosszat szüntelenül azokat a messzi nagy hegyeket, amelyeknek kékes háta rárajzolódik a tiszta égboltra. Egész lelke ott van a hegylánc mögött, odaköszögött a képzelet; s a mint a lelken át a kis házat nézi, a házikó körül a kis virágos kertet s a virágos kert mellett amott a másik házat, amelyben a kedvese lakik, bizony beborul a szeme előtt a mindenség s a könnyek fátyolán nem lát egyebet, csak ezeket a tollas vándorokat, amelyek délnek húzódnak magasan a feje fölött. Szegény kis Genio, mindez rettenetes drámának tűnik fel az ő tizenhat éves szívében!...

Egy reggelen, amint Genio ismét a galambokat nézegette, egy paraszt állott meg mellette, aki át akart haladni a völgyön.

— Mit nézel úgy a levegőben? — kérdezte a paraszt. — Talán az örvösgalambokat? Szeretted őket, mi? Nem fogtál az idén egyet sem? ... Igazán? egyet sem? Hiszen négy nap óta százával repültek el a fejed fölött! ... Ha adsz nékem egy párt azokból a harisnyákból, amelyeket kötsz, adok neked érte két ele-

ven örvösgalambot. Akarod? ... Tegnap egy tucatot fogtam ... No, akarod? ... Azt tudod, hogy az örvösgalamb párjáért a monsorai vásáron 45 soust fizetnek ... többet, mint a te harisnyád ér! — mi? ...

Az alkut megkötötték és a paraszt megígérte, hogy másnap elhozza a galambokat.

*

Másnap kora reggel csakugyan eljött a paraszt és elhozta Genionak a két galambot. Elragadóan szépek voltak piros csőröcskéjükkel, piros karmaikkal.

Már most mit kezdjen a galambokkal? Az egyiket megsüti pecsenyének ... De hát a másik? Ah, azt életben hagyja, visszaküldi a nagy hegyek mögé. Ez a galamb lesz a szerelmes üzenete az ő kicsi mátkájának számára. A jóságos isten talán csakugyan odavezérli majd a tollas hívívót, oda az ablakához és ő ... ő majd megérti, hogy ki küldte hozzá.

— Hogy örülök neki, — fogja mondani a lány — az én Geniom küldte ezt a galambot üdvözlötül.

Es Nizette elpirul majd, olyan lesz az or-

Róth M. utóda

ajánlja ez évadra érkezett angol újdonságait

Egyedüli raktár

Fownes fele (Valódi amerikai
 angol kesztyűkben (cipőkben

uri ingek mérték szerint

angol vadász mellény és bőrkabát
 különlegességek.

Kossuth Ferencz, a függetlenségi párt elnöke, Papp Elek, Bakonyi Samu, Nessi Pál, Hentaller Lajos, Pozsgay Miklós, Horváth Gyula, Bencs László, Mezőssy Béla, Sebess Dénes, Marjay Péter és Kovács Gyula képviselők jelenlétében. A képviselőket ezrekre menő tömeg élén Rákosi Viktor, a kerület képviselője, fogadta. A képviselők impozáns menettel vonultak be a városba, melynek utcáit díszesen fellobo-gózták.

A szobor a városháza előtti téren áll, Horvay János műve. A szobor Kossuth Lajost ábrázolja, amikor a hajdukat felhívja a szabadság kivívására. Alkotója azt a percet öröki-tette meg, amikor Kossuth a szónoklat közben balkezelével szívéhez markol, jobb kezét ökölbe szorítva. A szobor körül emelvény volt, amelyen a küldöttségek és a notabilitások foglaltak helyet. A leleplezést a nánási Kossuth-dalkör Himnusza nyitotta meg, amely után Rákosi Viktor képviselő beszélt nagy hatással.

Beszéde közben lehullott a lepel Horvay János művészi alkotásáról.

Végül a szónok a szobor felé fordulva fogadást tett a nép nevében az ősök emléké-nek soha meg nem szűnő ápolására és arra, hogy a hajdu nép mindig tisztelettel lesz azok iránt, kik a nemzet történelmében dicső sze-repet vívtak ki maguknak. Szóllítja Kossuth szellemét, adjon erőt a népnek nagy munkájá-hoz és örökdíjként álmait felett, hogy független-nek álmodhassa hazáját és adjon erőt a mai nemzedéknek, hogy ezt az álmot valóra vál-tahassa.

Rákosi beszédét perczekig tartó éljenzéssel fogadták. Azután Pósa Lajos elszavalta gyö-nyörű alkalmi költeményét. Nagy Gábor, szo-borbizottsági elnök, a polgármester gondozá-sába ajánlja a szobrot. Azután Kossuth Fe-rencz beszélt.

czája, mint ennek a kis galambnak a csőröcs-kéje; olyan piros, olyan kedves . . .

Genio kezébe vette a galambot és megcsó-kolta azt a parányi csőröcskét; aztán lassan, álmodozva nyitotta fel a kezét, amely átfogta a galambot — és halkán súgta neki.

— Menj, repülj oda hozzá; mondd meg neki, hogy szeretem, hogy hozzá vágyom és soha-soha el nem feledem . . . Megajándékoz-lak az étellel, repülj hozzá! . . .

Félénken repült fel a madár, aztán gyors ivben a magasba szökött és elindult a nagy hegyek felé.

Am hirtelen éles dőrej hangzott el s a kö-vetkező pillanatban Genio galambja, akár egy darab kő, élettelenül zuhant a földre.

Genio vad ordítással pattant fel. Minden vére a fejébe tolt. Mint halálra sebzett vad állat rontott arra az idegen emberre, letéperte és markolatig a szívébe döfte a kését, a — hosszú, éles kését . . .

A mont-de-marsani bíróság felmentette őt, Beszámithatatlannak mondták őt, a honvágy betegségét és bezárták az örültek házába.

Hanem Genio jobban tudta, mért ölte meg azt az embert . . .

Most szomorúan, csöndesen ül a czellájá-ban és az ő piros orcájú, nevető szemü Nizettéjére gondol, ki most már nem kaphat hirt felőle s bizonyára nem is gondol már rá, sőt talán ő is azt hiszi róla, hogy örült.

Kossuth beszédét viharos éljenzés követte. Azután a koszorukat helyezték a szoborra. 35 koszorut tettek le. Az ünnep a Szózat elének-lésével végződött. Délután bankett volt a Bocskay-szállóban. Itt Kossuth ismét tiltakozott az ellen, hogy 67-es alapon csináljanak 48-as politikát.

Délután 4 órakor a Kossuth-szobor előtt a gyermekek ünnepélye folyt le.

Este Kossuth Ferencz a többi képviselővel visszautazott Budapestre.

Zichy János ezikke.

Nagy feltűnést kelt a sajtóban Zichy János grófnak a Magyar Allam vasárnapi szá-mában közölt vezércikke a katolikusok egye-süléséről.

Mióta köztudomású lett, hogy a gróf ked-velt, bizalmas embere a trónörökösnek, méltó érdeklődéssel kíséri a közvélemény minden lé-pését. Megjegyezték róla, hogy az obstrukció idején lemondott a néppárt elnökségéről, a kormányválság idején ő volt az egyetlen ellen-zéki politikus, aki ő felsége elé hivatott auden-cziára, legutóbb pedig a nyáron beszámolójában elejtette a revízió követelését, a zsidó vallás recepcióját minden fentartás nélkül elfogadta és csak a felekezeti különbséget akarja revideálni. Akkortájt azt is emlegették, hogy felsőbb óhajra belép a kormányba. Most pedig mikor a két kath. fővárosi napilap az *Alkotmány* és a *Magyar Allam* közt éles vita indult meg, a nemes gróf, aki még mindig a néppárt tagja, vezércikket ír, katolikusok egyesüléséről nem a néppárt közlönyében, hanem a *Magyar-Al-lamban*.

Maga a cikk a nemsokára összeülő kath. nagygyűlés előtt, melyen Zichy János gróf szo-kott elnökölni a kath. egyesülést sürgeti, nem politikai célzatu, de a fenti körülmény tagad-hatatlanul pikáns politikai ízt ad neki s tetézi a bonyodalmat az a hír, hogy vasárnap Csor-nán Rakovszky fog felelni Zichy cikkére.

A méltán nagy feltűnést keltő cikkből adjuk a következőket:

A magyar katolicizmus ellenségeinek leg-nagyobb ereje katolikusaink összetartásának ijesztő lazaságában rejlik.

A katolikusokat nálunk ugyszólván min-den elvadásztja és alig találunk egy-két momen-tumot, mely őket egyesíteni képes volna.

Igy pedig el fog veszni rövid idő alatt a katolicizmus erkölcsi ereje és vele együtt az a bofojás is, mely annyi századon keresztül államfentartó volt. Hosszu évek tapasztalatai érlelték meg bennem azt a meggyőződést, hogy a napi politikában folytatott egyéni működé-sünkben nyilatkozó *sajátságos elfogultságban* keresendők elsősorban azon momentumok, me-lyek a legvastagabb válaszfalat emelik katho-likus és katolikus közé.

Az egyik azért nem szit a másikhoz, mert politikai elveinél fogva magát amannál jobb katolikusnak tartja, a másik idegenkedik az elsőtől azért, mert abban vagy egy élő szem-rehányást, vagy a saját jóhiszemű felfogása szerint — az illetőnek rideg álláspontjánál fogva — egy intranzigens politikai ellenfelet lát, ki-vel megfelelő érintkező pontokat találni nem bír. Ebben a körülményben pedig kétségtelenül meg van pecsételve a magyar katolicizmus

alkonya, mert az lassankint tisztán külső for-malitásokra zsugorodik össze és azon mérték-ben veszíti erejét, minél kisebb részét képezi belső tartalmának különösen az egymással szerves kapcsolatban lévő világi elem.

Mindig elsőrendű kötelességemnek tartot-tam és fogom is tartani az *ellentéteket kiegyen-líteni*, a válaszfalakat lerombolni, a kölcsönös megérthetést lehetővé tenni, mert ez nézetem szerint, *elsőrendű kötelessége* minden jó kat-holikusknak.

Nekem azért mindig fennmarad a jogom, sőt fennáll a kötelességem is társadalmi és po-litikai téren talán többet tenni a katolicizmus érdekében, mint másnak, és abból, hogy az a más nem tesz társadalmi és politikai téren annyit és nem működik úgy a katolicizmu-sért, mint ahogy én szeretném — nem követ-kezik, hogy azzal az érintkezéssel ne keressem. Sőt ellenkezőleg. A létesítendő érintkezés által talán találom módot az illetőre hatni, s ha törekvéseimet e téren nem is koronázza siker, elvégre is kötelességem tisztelni amannak né-zetét, véleményét, meggyőződését, mely aktivi-tásának vagy passzivitásának rúgói képezi.

Igy gondolkozom mindig, de különösen az évi katolikus nagygyűlések előtt, midőn minden alkalommal újra tornyosulni látom azon létező és képzelte akadályokat, melyek együttvéve válaszfal gyanánt emelkednek katolikusaink közé.

Legyen minden katolikusban elég objek-tivitás, hogy higgadtan mérlelje a viszonyo-kat, ne keressük másnak szemében a szálkát, hanem igyekezzünk kiszakítani a magunkból a gerendát, akkor lassanként javulni fog a helyzet, megmentjük sorvadozni kezdő erőnket, egyesítjük befolyásunkat és államalkotó hatal-munk ismét új életre ébred. Romboljuk le tehát az egyesülés útjában álló akadályokat, még mielőtt késő lesz.

Ifj. gróf Zichy János.

A keletázsiai háború.

Az összes tudósítások megegyeznek ab-ban, hogy a harcztéren nagy a bizonytalanság. A japán haderő, úgy látszik nem elégséges arra, hogy támadólag lépjen fel s Oyama tá-bornagy egészen megváltoztatta a haditervét, amelynek értelmében a japánok egyelőre vé-dekezni készülnek. Mindenütt nagy a bizony-talanság, ezt táviratilag ismerik be Pétervárról s mélységes hallgatással Tokióból.

Port-Arthurból semmi hír. A japánok bi-zonyos időközökben rohamot intéztek az erő-dök ellen s a többi időközök pedig készülődés-sel töltik. Most — úgy látszik — az utóbbi-nak van ideje.

Mai távirataink a háborúról itt követ-keznek:

A japánok sikerei.

Mukden, okt. 3. Radziwil herczeg orosz hadnagy Port-Arthurból Csifun keresztül ide érkezett. Azt beszéli, hogy a várban a helyőrség és a polgári lakosság egészségi állapota kielégítő és lelmi szerekben nincsen hiány. Igaz ugyan, hogy időközönként lóhúst is mér-nek de csak azért, hogy a jobb fajta húst a sebesültek számára biztosítsák. Ivóvíz is van, mert a városban működő desztilláló készülék naponta huszezer akó jó vizet tud szállítani. Ilyen készülékek vannak a hadihajókon is, azonkívül számos cziszternában gyűjtik az eső-vizeket is. Mindazonáltal a japánok legutóbbi támadásaikkal jelentékeny sikereket értek el.

Port-Arthurban van eleség és lőszer.

Hamburg, okt. 3. Egy hamburgi keres-kedő Kelet Ázsiából levelet kapott, amelyben

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER

EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.

(Uri Casino-épület).

TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb sza-bás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

azt írják, hogy Port-Arthurban eleség és lőszer bőven van. Csaknem mindennap érkeznek dsunkák a kikötőbe, amelyek nagy mennyiségű nyers és sózott húst hoznak. Eppen ezért a japánok most nagyon megszigorították a blokádát. Az ostromlott vár helyőrségének hangulata lelkes. Stössel tábornok meg van győződve arról, hogy a várat még egy hónapig tudja tartani.

Egyesülés a balti tengeri flottával.

Pétervár, okt. 3. Az »Orel«, »Oleg« »Semcsug« és »Izumrond« hadihajók kifutottak a kronstadti kikötőből, hogy a balti tengeri flottával egyesüljenek. A flotta valószínűleg e hónap közepén indul el Libauból Rosdjestnevski tengernagy vezetése alatt. Gripenberg tábornok a második mandzsuriai hadsereg parancsnoka, október végén utazik a harcztérre.

Koholt hír.

Pétervár, okt. 3. A hivatalos lap koholt-nak mondja azt a kinn elterjedt hirt, hogy az orosz kormány Törökországtól fermant kapott, mely megengedi a fekete-tengeri hajóhadnak a tengerszoroson való átvonulását, hogy az egyesülhessen a második hajóhaddal.

Erős harc a Kuropatkin erősségért.

Tokio, okt. 3. Az oroszok kétségbeesetten igyekeznek a Kuropatkin-erősséget, mely a vízvezeték uralja, ismét elfoglalni. Mind a két küzdő fél sokat szenvedett. A japán ágyuk most az egész kikötőben uralkodnak. Az orosz hajóhad helyzete aggasztónak látszik. Azt hiszik, hogy a hajók vagy nemsokára kiindulnak, vagy pedig a kikötőben elpusztítják azokat.

Az orosz és japán előőrsök Mukdentől délre, délkeleten és keleten állandóan érintkezésben állanak egymással. Naponként fordulnak elő csatározások.

Tielingben minden órában várják a nagy ütközetet és azt hiszik, hogy Kuropatkin Mukden és a Hunvo körül csak átmenetileg foglalt állást, hogy a japánok előrevonulását feltartóztassák.

A tartalékosok zavargása.

Köln, okt. 3. A Köln. Ztg. jelenti Pétervárról tegnapi kelettel: Különböző helyekről érkeznek jelentések a tartalékosok nagy zavargásairól.

Mivelhogy a nagy csapatszállítványok számára nem gondoskodtak kellő ellátásáról, a tartalékosok boltokat és korbácsokat fosztottak ki és a rendőrségnek ellenszegültek.

Az első japán vasut megérkezett Liaojangba.

London, okt. 3. A Reuter-ügynökség jelenti Oku tábornok főhadserégének szállásáról Fusanon át 1-ről: Az első japán vasúti vonat délután Liaojangba érkezett. Néhány nap múlva rendszeres szolgálat lesz berendezve. Az első vonatok élelmiszereket, lőszert és vasúti anyagszerkeket hoznak.

Mint ugyanaz az ügynökség jelenti Csifuból ugyanazon kelettel, chinaiak jelentései szerint múlt hó 28-ikán 29-ikén heves harcok folytak Liaotesantól nyugatra a Galamb öböl közelében. Az oroszok ez alkalommal eredménytelenül törekedtek arra, hogy hatalmukba ejtsék a japánok által ott felállított nagykaliberű ágyúkat.

A japánok óriási vesztesége.

London, október 3. (Saj. tud. táv.) Port-Arthurból jelentik, hogy a múlt hó 28-án vívott nagy csata alkalmával ötvenezer japán katona esett el. A csatátér borzalmas látványt nyújt. Az árkok

telve vannak holtakkal és sebesültekkel. Az oroszokat a győzelem rendkívül lelkesíti. Itt azt hiszik, hogy 16-án Port-Arthurnál ismét nagy ütközet lesz. Az oroszok elesége fogytán van, de legközelebb kapni fognak annyit, hogy pár hónapra ismét el lesznek látva.

Kuropatkin az orosz hadak legfőbb parancsnoka.

Pétervár, október 3. (Saját tud. táv.) A császár Kuropatkin tábornokot ma az orosz hadak legfőbb parancsnokává nevezte ki. Alexejev herceg meg fog maradni mostani állásában, de csak a polgári ügyek intézését bízta rá a császár.

A japánok hátrálnak.

Mukden, okt. 3. (Saját. tud. táv.) A japánokat az oroszok Csifuból Mukdenig szorították. Veszteségük nem nagy.

Az oroszok győzelme.

London, október 3. (Saj. tud. táv.) Tokióból jelentik, hogy az oroszok három erődöt elfoglaltak a japánoktól. A csatában mintegy 6000 ember vesztette életét.

Fegyverszünet.

London, okt. 3. (Saját. tud. táv.) A japánok az oroszokkal fegyverszünetet kötöttek szombaton, hogy a halottaikat el tudják temetni.

Elfoglalt magaslát.

London, okt. 3. (Saját tud. távirata.) Port-Arthurból jelentik, hogy a japánok az oroszoktól elfoglalták az orosz hadállásra nézve igen fontos magaslátot, a Semes Olombot. Az oroszok később erős támadással megakarták kísérteni az domb visszafoglalását, de mivel ez rájuk nézve nagy veszélylyel járt volna, így hát felszólították a katonákat, hogy ki mer közülük a támadásra vállalkozni.

A felszólítottak mind készek voltak a harcra. Kézi gránátokkal támadták meg az ellenséget, melyet heves küzdelem után el is űztek.

Stössel halála.

London, október 3. (Saj. tud. táv.) Stössel tábornok kiáltványt intézett a néphez, melyben hálát ad az Istennek, hadának győzedelmeskedéseért. Hálaadó istentiszteleteket is tartatott a táborban, melyeken a katonaság teljes számmal részt vett.

Kivégzett japánok.

Budapest, október 3. (Saj. tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség jelentése szerint az oroszok elfoglalták azokat a japánokat, a kik a Bajkál-tó melletti vasút ellen merényletet követtek el. Az orosz hadbíróság halálra ítélte őket. Az elítélteket felakasztották.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlítsék szíveskedjenek.

* **Személyi hir.** Dr. Miskolczy Ferencz alispán tegnap délután Budapestre utazott.

* **A király névünnepe.** Minden igaz magyar ember őszinte szívvel kívánja ma annak a jószágos, sokat szenvedett és sokat munkálkodó koronás ősz embernek névünnepén, a ki alkotmányos királyságunk fenkölt lelki igazságos ura, hogy sokáig éljen! Mióta a Habsburgok ülnek Szent-István trónján, nem volt még uralkodónk, kit oly szeretettel, lelkes ragaszkodással vett volna körül a nemzet, mint I. Ferencz József apostoli királyunkat, viszonzásul az ő atyai uralkodásáért. S ennek a mély hódolatnak a lovagias hű magyar nemzet minden kínálkozó alkalommal igyekszik kifejezést adni. Ma is ő Felsége urunk királyunk a legelső magyar ember névünnepén elküldjük gondolatban szívünk igaz jó kívánságait királyunk trónjához s hálaimát rebeg ajkunk ősz királyunkért, hogy a Mindenható országa, népe boldogítására még számos évekig tartsa meg. Nagyváradon a lat. szert. székesegyházban délelőtt 9 órakor hálaadó szent mise lesz, melyen a polgári, katonai hatóságok fejei s az iskolák növendékei a tanáraik vezetése alatt megjelennek.

* A főkapitány működési pótléka.

Említettük, hogy Gerő Ármin rendőrfőkapitány azzal a kérelemmel fordult Nagyvárad város törvényhatóságához, hogy részére évi 1000 korona működési pótlékot szavazzon meg. A pénzügyi szakbizottság a pótlék megadását nem véleményezte, mivel a városi tisztviselők általános fizetés javítását tartja immár elodázhatlannak. Gerő Ármin főkapitány helyesnek találván a pénzügyi bizottság álláspontját, a pótlék iránti kérelmet a következő beadványban visszavonta:

Tekintetes Főkapitány Ur! Nagyvárad város pénzügyi bizottságának folyó évi szeptember hó 30-án tartott ülésében a bizottság minden egyes tagja kifejezetten hangoztatta ama felfogást, hogy Nagyvárad város tisztikara, kezelő- és segédszemélyzetének fizetése sürgős rendezést, helyesebben javítást igényel s eme jogos igénnyel szemben méltánytalan sőt igazságtalan lenne egyes tisztviselők fizetés-javítás iránti kérelmét így kiszakítottan tárgyalni, sőt esetleg teljesíteni is. És mert eme felfogás hangoztatása mellett az igen tisztelt bizottság egyidejűleg meg is sürgette az általános fizetési rendezés mielőbbi keresztülvitelét, belátva a fent részletezett felfogás mélységesen igaz és jogos voltát, nehogy a küszöbön levő általános fizetés-rendezést saját személyemre nézve bármiként is megelőzzem, tisztelettel bejelentem Tekintetességének, hogy 1000 korona működési pótlék iránt a Törvényhatósági Bizottsághoz intézett kérelmemet ezennel visszavonom. Szabad legyen ez alkalommal reámutatnom arra, hogy eme elhatározásomban ama meggyőződés is vezetett, hogy a saját személyem javára szolgáló kizárólagos kérelmem visszavonásával az összes tisztviselők érdekének és törekvésének is szolgálhatok.

Miért is midőn arra kérem Tekintetességét, hogy visszavont kérelmemet további tárgyalás napirendjéről levenni méltóztassék, egyidejűleg azt is kérem, hogy az összes tisztviselők, kezelő- és segédszemélyzet olyannyira jogosan várt és óhajtott fizetés-rendezési ügyét felkarolni, hathatósan munkálni s aként irányítani kegyeskedjék, hogy maga a vonatkozó javaslat már a költségvetés tárgyalásakor napirendre kerüljön. Nagyvárad, 1904. évi október hó 2. Gerő Ármin, rendőr-főkapitány.

* **Alesperesi kerületi gyűlés.** A székhelyi alesperesi kerület a napokban tartotta őszi gyűlését Asszonyvásáron. Megjelentek: Szebeny Gyula alesperes székhelyi, Kaczvinszky Sándor ny. alperes diószegi, Kende János asszony-

vásári, Szőke János érmihályfalvai és Dr. Votisky Elemér érado nyi plébánosok. Az értekezést Szőke János tartotta «Az először gyónók és áldozók előkészítéséről.» Ülés végén a vendégszerető házigazda látta a gyűlésen résztvevőket szíves vendégeiként asztalánál. Az ebéd során lelkes köszöntők hangzottak el.

*** Sipos Orbán ünneplése.** A szombati montsre-bucsutisztelgésen kívül még más módon is kifejezést fognak adni a tanítók és tanítónők nyugdíjba vonult vezérek Sipos Orbán iránt érzett szeretetüknek, ragaszkodásuknak. A biharmegyei tanító egyesület 8000 koronás alapítványt tesz le Sipos Orbán nevére, s a létesítendő biharmegyei tanítók háza javára. Addig pedig míg a jelzett célra a kamatok nem fordíthatók, már a jövő év végétől kezdve az alapítvány kamatját egy biharmegyei tanító fiának fogják kiadni. — A tanítók köre pedig a tegnap délután tartott ülésén elhatározta, hogy Sipos Orbánt a kör díszelnökévé választja egy legközelebb összehívandó rendkívüli közgyűlésen s ezen határozatról díszes oklevelet állítanak ki, melyet nagyobb küldöttség útján juttatnak el kitüntetéshez. Azonkívül a társadalom bevonásával egy fényes bankettet rendeznek, melynek részletein most dolgoznak.

*** A Páris-patak hid kibővítése.** A Fő-utca rendezésével és új burkolásával egyidejűleg előtérbe lépett a Páris-patak főutcai új hidjának kiszélesítése is. A mostani keskeny hidon csak legnagyobb nehézségekkel bonyolítható le a forgalom, ha a villamos vasut kiépül, az esetben meg éppenséggel nem volna hely ennek a részére. Kőszeghy József főmérnök már elkészítette az új tervet, amely szerint a Fő-utca egész szélességében modern vasbeton hid építtetnék. Ezáltal hosszú időre kellő hely lesz úgy a villamos vasutnak, mint a rendes kocsik és gyalogforgalomnak.

*** Nyugdíjasok panasza.** Panaszt kaptunk a vasúti nyugdíjasok köréből, azért, mert tegnapelőtt, vasárnap kellett volna kifizetni a nyugdíjazott vasutasok járulékát, de a pénztárnok nem volt a hivatalában. A nyugdíjasok nagy tömegben gyűltek össze, s csak később tudták meg, hogy hiába fáradtak. A panasznak helyt adtunk ugyan, de részünkről csak helyeseljünk, ha a vasárnapi szünetet a legszélesebb körben érvényesíteni látjuk. Szükséges lett volna szerintünk is, hogy ez kellő időben az érdekeltek tudomására hozzák.

*** Dr. Krüger Aladár** ügyvédi irodáját Kórház (Hidegser) utca 11. szám alá, a Bihar-megyei kórházzal szembe helyezte át.

*** A kőművesek sztrájkja.** Ugy lát-szik, hogy a józanabb gondolkodású kőműves munkások már kezdik látni, hogy egy pár nagyszájú, izgága, dologkerülő ember orruknál vezeti őket. Bizony már ideje is egyszer, hogy térjenek egyenes útra, s belássák, hogy a sztrájk csak arra jó, hogy családjaikat a nyomorba taszítsa. A sztrájkra vonatkozólag a rendőri sajtóiroda ma a következőket közli velünk:

«A sztrájkban álló kőműves segédek közül huszonötön bejelentették még szombaton az építő ipartársulat hogy dolgozni akarnak. Az építő ipartársulat erre, méltányolva a munkások eme törekvését, a kimondott munkazár-latot megszüntette a jelentkezőkkel szemben s közölte a munkásokkal, hogy a lehetőség-hez képest minden jelentkező munkást foglalkoztatni fog. Ugyáltszik azonban, hogy a jószándéku munkásokat azzal vezetik félre egyesek, hogy nagyobb mérvű pénzbeli segélyvel kecsegtetik őket, ha nem dolgoznak. S valószínűleg ennek tudható be az is, hogy ma a 25 jelentkező közül, csak 14 segéd állott különböző építkezéseknél munkába. Ezek azon-

ban, valamint a pallérok, tanulók és napszám-osok egész napon át dolgoztak»

Ezzel szemben más körökből is értesülünk, hogy tegnap nem 14-en, hanem 40-en állottak munkába s zavartalanul dolgoztak.

A tűzoltó laktanyában tegnap a nagyvárad-i keresked. alkalmazottak, ezenkívül az asztalosok, szobafestők, aranyozók, szabók és kárpitozó munkások gyűlést tartottak, melyen a rendőrség részéről Kemény Ignác jelent meg. A gyűlés elnöke Beck asztalos volt. A szabók részéről Sichermann Móricz, a szobafestők részéről Likover, a kereskedelmi alkalmazottak nevében Dávidovics és a famunkások nevében Beck beszéltek. Ugy ők, mint Sonnenvirthe beszédekben a helyzettel foglalkoztak és a gyűlés kimondotta, hogy az építő munkások mozgalmát támogatja és ha az egyezés a vállalkozók és a munkások között a jövő héten sem jön létre, készek elmenni ők is a legvégsőkhöz.

Erre nekünk csak annyi a megjegyezni való, hogy az a pár garas, a mivel a más szakmabeli elvtársak támogatni fogják a sztrájkolókat, nem fogja még megmenteni azok családját az éhenhalástól.

*** Eljegyzés.** Pásztor Ede, kiváló tollu hírlapíró, a N. N. belső munkatársa eljegyezte városunk egyik szép és kedves leányát: Salamon Ilonka kisasszonyt.

*** A gazemberség iskolája.** Tusi Sándor 16 éves Nagy Ferencz 14 éves rovtomultu sulhanczok még szombaton kimentek a szőlőhegyre szőlőt lopni. Hogy annál feszte-lenebbül lophasanak, Tusi csizmáit Nagy pedig cipőit levetette, s elrejtették egy bokorba. Nagy azután visszalopódzott a bokorhoz, és Tusi csizmáit elvitte más rejtek helyére. Elvégezvén a szőlőlopást, a bokorban csak Nagy Ferencz cipőit lelték meg. Nagy Ferencz azután vasárnap eljött az ellopott s elhozott csizmákért, azonban a szőlő csősz tetten érte s bekísérte a jó madarat. A rendőrségen azután kisült, hogy Nagy Ferencz néhány nap előtt, a gyár-utca 5. szám alatti lakó Kéri Ferencz napszám-os csizmáit kilopatva kis öcsésével a záros kamrából s 1 korona 60 fillérért eladta. A két ifju lezárattott.

*** Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Gaszner Kálmán okl. gyógyszerész, a debreceni városi közkórház gyógyepénztárának gondnoka, tegnapelőtt, vasárnap Debreczenben, élete derekán, alig 41 éves korában meghalt. Az elhunytban Gaszner Károly, a l. sz. káptalan írász-pusztai gazdatisztje testvérét gyászolja. Temetése tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe. Béke hamvairól!

*** Ismeretes alakok.** A késelési esetről amugy is ismert Mészáros János kifőző szombat este 8 óra tájt élesre fent konyhakéssel megtámadta a Zöldfa utcán a rendőrség útján szintén ismert Korlandi Józsefet. Ez forgó pisztolyt rántott és lövéssel riasztotta meg támadóját. Mindketten a rendőrségre kerültek, s Mészáros ellen folyamatba tette a rendőrség a bűnügyi eljárást.

*** Hirtelen halál.** A gypjuj jegyzőség ma telefonon arról értesítette a nagyvárad-i kir. ügyészséget, hogy a község határában ma reggel halva találták Balánovits Tógyer szentmikulsi lakost. A hivatalos orvosi hulla szemle alkalmával megállapították, hogy az elhunyt halálát szívizélhűdés okozta. A hullán semmi jel sem enged arra következtetni, hogy elhalt gyilkosság áldozata lett.

*** Az osztálysorsjáték** tegnapi huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

15.000 koronát nyert: 99839.
10.000 koronát nyert: 90864.
5000 koronát nyertek: 44897 52536 106155.
2000 koronát nyertek: 158 5927 6962 21193 22644 22883 26242 35618 32409 42612

48240 53019 63819 67664 71745 77051 78824 98162 98949.

1000 koronát nyertek: 1656 2752 4979 12186 16454 16505 20392 20611 20*11 20683 23603 24972 26231 26788 33677 36599 41623 44220 43858 57296 48926 49028 50410 50652 51671 52622 57080 58632 59437 47654 61741 63847 63823 69054 70400 74466 74635 76624 84409 897636 90517 91311 92974 93455 93494 98182 101406 102558 109615.

500 koronát nyertek: 26 2401 4052 4121 4876 4889 4961 6258 1694 8222 8607 8990 10876 11578 11803 14070 14511 15604 17350 19879 21250 21259 23319 23482 22466 29802 30193 35705 43348 44254 53506 57599 58632 59072 62261 62871 62970 64645 65123 65402 65542 67669 72074 73873 105596 109915.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

*** Rendőri hírek.** Özv. Barna Béláné, varrónőtől, ma délelőtt a Szent László-téren vásárlás közben 48 koronát tartalmazó pénztárcáját ellopták. Nyomozás folyamatban. — **Megtámadott napszám-os.** Trippa János napszámost, Varju utca 76. szám alatti lakásán tegnap este fél tíz óra tájt Sas József szekeres megtámadta s megakartta késelni. Jó ideig hajszolta Sas a menekülő Trippát, míg végre a házbeliak lefegyverezték. A rendőrség folyamatba tette merénylet ellen az eljárást. — **Garázda katoná.** Bányasor 9. szám alatti Hóza Demeter féle elárusítóban az éjszaka nagy verekedést rögtönzött néhány 37. gyalogezredbeli közlegény. A garázda katonákat az előhívott rendőrök bekísérték a várba s átadták őket az ügyeleti tisztnek. — **Talált szárnyasok.** A Deutsch Hermann-féle ház udvarán tegnap délelőtt két libát, két ruczát és két csirkét találtak. Igazolt tulajdonosaik á vehetik a tolonczházban apró marháit.

Az újonnan átalakított

és megnagyobbított áruházamban

a következő cikkek kizárólag jó minőségben megérkeztek és azokat a legolcsóbb árak mellett boesájtom a mélyen tisztelt közönség rendelkezésére.

Férfi-, női- és gyermek-GZIPOK.

Férfi és női KALAPOK.

Férfi és női FEHÉRNEMŰEK.

Mindenemű HARISNYÁK.

KALUCSNIK, gummi-kabátok és az összes férfi divat cikkek.

Kiváló tisztelettel

REICHARD-áruház

Fő-utca.

x Ritka kedvező alkalom kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségleteit beszerezni. A helybeli közkeveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalmra.

x Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher

sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedeti helyiségek módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azonszerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendégfogás. Abonensek felvételnek.

IRODALOM.

Érdekes irodalmi per.

— 5 frt. 50 kr. írói honorárium. —

A mult szini szezonban két este került színre a Szigligeti színházban *Mendelényi Béla* volt jeles hírlapíró kollegánk társadalmi vigjátéka *»Kommandóra.«*

A szerző a darab előadása után vidéken magyar szerzők darabjaiért szokásos 10 százaléki tiszteletdíjat kérte a bruttó bevételből *Somogyi Károly* szinigazgatótól, aki ennek kifizetését megtagadta,

Igy perre került a dolog s tegnap délelőtt volt a tárgyalás a kir. járásbírósnál, *Bessenyei Elemér*, bíró előtt. A tárgyalás folyamán *Somogyi Károly* igazgató azt állította, hogy a szindarab előadása előtt úgy egyezett meg. *Mendelényi Bélával*, hogy a tisztajövedelem 5 százalékát fizeti a szerzői tiszteletdíj, míg *Somogyival* szemben *Mendelényi* ezt tagadta.

Somogyi Károly állítását esküvel is bizonyította s így a bíró ennek alapján ítelt.

A bemutatott pénztári napló kivonat szerint a két este tisztajövedelme 220 korona volt s így *Mendelényi* javára 11 korona tiszteletdíjat állapított meg a bíró.

Az ítélet ellen *Mendelényi Béla* felebbféléssel élt.

*

Ennyit magáról az érdekes irodalmi perről, a melynek ítéleti részéhez nem lehet szavunk.

Sajnálatra méltónak tartjuk azonban, hogy egy magyar író munkájáért annyi honoráriumot kap, amennyiért azt lemásoltatni sem lehet. Érdekes illusztrációja ez adat a mi írói viszonyainknak.

Mindenesetre különösnek találjuk azonban *Somogyi* eljárását, hogy egy általa elfogadott és reklamizált szindarab szerzőjével egy magyar íróval ilyen kalmár módon jár el. Ez éppen nem igazolja azt a folyton hangoztatott gvallériát, amelylyel szerzerik őt aposztrofálni.

Ezenkívül van még egy tanúsága az érdekes irodalmi pernek. A bírósághoz bekövetelt bérleti könyvből megtudtuk, hogy nem is annyira rossz üzlet a Szigligeti színház. A mult szezon 6 hónapi bérletéből ugyanis *Somogyi Károly* kerek 54,000 koronát vett be s ennél bizonyára jóval több volt a napi jegyekből és pótbérletből befolyt összeg. Miért volt hát akkor tavaly az a kétségbeesett siránkozás a deficit miatt; hisz az elmúlt szezonban nem voltak 800 frtos primadonnák?

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Gyurkovits leányok, Baracsi Rózsi bemutatkozása.

Szerda: A vándorlegény, Garzó Adél fel-léptével.

Csütörtök: Aranylakodalom, diszeloadás az aradi vértanúk emlékére.

Péntek: A hajduk hadnagya, új operett, új jelmezekkel és díszletekkel.

Sombat: A hajduk hadnagya.

Vasárnap: A hajduk hadnagya.

Hétfő: A hajduk hadnagya.

Simonyi óbester.

Ezt a történelmi igazságot meghamisító és a huszár virtust pipogya bábbá súlyosztó darabot választotta az igazgatóság a drámai személyzet bemutatkozásának. Ennek dacára, jól lehet a darab cselekményénél fogva kizárja a közönség tetszését, az előadás kellemesen hatott, a mi a drámai személyzetnek az összhangzatos játék terén elért sikerét jelenti. *Klenovits*, mint *Simonyi*, bár az érzelmes részeknél gyakran túl hideg maradt, azért látszott játéknak, hogy igyekszik a darab szellemét át-érezni és személyesíteni.

Tóth Elek a vicomte szerepében a töle megszokott élethű alakot adta kifogástalanul, a mi hogy *Szarvasky* Döry kapitányára nem mondható, azt a szerep egyes hatásos szavának túlságos elcsúszása okozta. Jól és karakterisztikusan fogta fel *Bognár* a polgármester szerepét, míg *Szathmáry* az óbester legényében eleinte kedvetlen és csak később találta el az igazi hangot.

Helyesen illeszkedett be *Krasznay* is mint költő az összhá gba. A nők közül kifogástalan alakítást adott *Szerényi Gizella* a marquisné szerepében. Szinte csillogtatta tehetségének sokoldalúságát és tevékeny része volt a cimszerep személyesítőjének *Klenovitsnak* eleve-nebb játékában. *Vérő* Janka fellépése határozott haladást mutat, ámbár eleinte nehézkes, de aztán egészen könnyed és élethű. *Agnelly Irén*, mint komorna, szintén jó volt. — A közönség szép számmal még mindig a viszontlátás hatása alatt tartózkodik a kritikától és csak a kedvencei jelenéseit várja. (He.)

Tavas. A szini-szezon jó auspicziumok között indul meg. Ugy látszik, a közönség tavalyi merev magatartása — amit maga a direk-ció erőszakolt a közönségre, a hiányos társulat által — megszűnt.

Vasárnap este valósággal ostrom alá vették a pénztárt s alig lehetett átjutni az előcsarnok-ban összezsúfolt tömegben.

Fokozta az érdeklődést az a körülmény, hogy három új tag mutatkozott be ez estén, amennyiben *Aradi Aranka* is ez alkalommal lépett fel először színpadunkon, dacára, hogy már egy év óta szerepelt a társulat névsorában.

Egyszóval: a «Tavas» előadása zsúfolt ház előtt folyt le és — jól sikerült. Pompás, össze-vágó, jó előadás volt.

Aradi Aranka (Anna szobaleány) temperamentumos, ügyes színésznő; könnyen, otthonosan mozog a színpadon; megjelenése eléggé megnyerő. Ezenkívül graciózan és diszkrétan tánczol. Éneke tiszta, nem túlságosan erős, de e tekintetben sem marad a tavalyiak mögött. A bemutató előadáson, leszámítva itt-ott egy kis túlzást, egészen bevált s előreláthatólag a közönség megkedveli. Megemlítjük még róla, hogy kitűnően — füttyül.

A második bemutatózó *Hidy Irén* volt. Szép megjelenésű és arca művésznő, aki kedvesen játszik és énekel. Hangja azonban gyenge, bár kellemes. A báróné szerepét ügyesen adta s izlésesen öltözik. Természetesen meg sem közelítette *Ruzsinszky* hatalmas énekét és pazar toaletjeit.

Ezuttal lépett fel először *Sümeghi, Csapó* ügyvéd szerepében. A színpadon jól mozog, jó megjelenésű, játéka kielégítő, de az éneke nem a Szigligeti-színházba való. Ugy látszik,

hogy az igazgató a távozó *Békefit* akarja vele pótolni, ez azonban nagyon gyenge kísérlet. Alig hiszszük, hogy a közönség elfogadja ezt a cserét.

Vlassák Vilma (Margit) ezuttal is kitűnő volt; pompásan énekelt.

Agnelly Irén minden tekintetben erősödött, így a hangja is némileg erősebb s bátrabb. Úgyesen tánczolt s elegánsan öltözködik.

Bérczi (Jeromos), *T. Pogány Janka* (Cze-czilia), *Rédey* (Ernő), *Tihanyi* (b. Szalóki), *Horváth* (Gál), *Krasznai* (Krampetics) és *Szathmáry* (Náci) egyes játékukkal elősegítettek az előadás sikerét.

Gyurkovits leányok. Herczeg Ferencz »Gyurkovits leányok« című kitűnő vigjátéka kerül ma színre a Szigligeti színházban első rangu szereplésben. A mai estnek felettébb érdekességet kölcsönöz *Baracsi Rózsinak* az új naivának bemutatkozása ki *Miczi* szerepében lép a nagyváradi közönség elé s ismerve e fiatal bájos leány sokat ígérő tehetségét, hiszszük, hogy közönségünknek hamarosan kedvence lesz. Kivüle a többi főszerep: *E. Kovács Mariska*, *Benkő Jolán*, *Agnelly*, *Hidy Irén*, *Klenovits*, *Tóth E.*, *Sümeghi*, *Bérczi* kezében vannak.

Hajduk hadnagya. Czobor óriási sikerű ujdonságára erősen készül a Szigligeti színház személyzete *Somogyi* igazgató vezetésével naponta folynak a próbák e gyönyörű operettéből s a próbák után itélve, fényes előadás lesz a *Hajduk hadnagya*. Az igazgató gyönyörű jelmezeket készíttetett. A bemutató pönteken lesz, s ezzel már meglesz az idei színidény első nagyszabásu ujdonsága. A szerepek mind első rangu kézben vannak — úgy hogy a legkisebb szerepet is magánszereplő játsza.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 5. Bérletszám 6. (páros.)

Ma, Kedden 1904. október 4-én: színre kerül:

Gyurkovits Leányok.

Vigjáték

ÁRULÉK: Nagypály 14 koron. (szintén els. emeleti páholy 12 kor. Másodemelet. páholy 8 kor. Zselye 3 kor. Korcsok 2 k r. 40 fill. Fémasszék, 2 kor. Orkényülés 1-6 sor 1 kor. 20 fill. Közép 2-4 sor 1 kor. Orkényülés oldal 2-4 sor 80 fill. II. emeleti zártzsek 60 fill. Földszintű állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színpad 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházszal szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán október hó 5-én:

Vándorlegény.

Operette.

EGYESÜLETEK.

A Biharmegyei Népevelési Egyesület közgyűlése.

A Biharmegyei Népevelési Egyesület vasárnap délután tartotta évi közgyűlését a vármegyeház nagytermében.

A közgyűlés legérdekesebb tárgya volt az alapszabályok módosítása. Az egyesület 18 évi fennállása alatt ugyanis nem tudták keresztülvinni a vidéki bizottságok szervezését s most ezeket teljesen kihagyták az alapszabályokból.

Jelen voltak *Sipos* Orbán elnökle alatt: *Aberle* Hermin, *Auspitz* Adolf, *Balogh* Imre, *Bérczy* János, *Bérczyné* H. Paula, *Bródy* Fanny, *Bodnár* János, *Békési* János, *Békésiné* F. Piroska, *Biczó* János, *Csigás* Mihály, *Báthy* Zoltán, *Báss* Vilma, *Balogh* Károly, *Biró* Márk, *Dernyei* Imre, *Dus* László, *Deutsch* Dávid, *Domokos* Andor, *Erdélyi* Vera, *Fehérné* N. Gizella, *Gábel* Jakab, *Gottfried* Róza, *Grosz* Ilona, *Guttmann* Jakab, *Huszár* László, *Jánosházy* János, *Jakobi* Gizike, *Kertész* Albert, *Koppel* Szonja, *Kohn* Szeréna, *Kovács* János, *Kiss* Elek, *Korcsmáros* László, *Kálmán* Etelka, *Magdics* Károly, *Moskovits* Regina, *Mártonffy* Zoltán, özv. *Morgensteinné*, *Mikusay* József, *Nagy* Lajos, *Nagy* Dezső, *Nagy* Lajos (ár. üln.) Páll Ilona, *Papp* János, *Pásztorné*, *Rosenthal* Mór, *Rosenberg* Szeréna, *Réz* Mihály, *Rézné* M. Gizella, *Reinher* Debora, *Radó* Samuné, *Steiner* Bernát, *Stark* Gyula, *Sebestyén* Dezső, *Slesinger* Mór, *Schön* Adolf, *Szöke* Berta, *Szüts* Berta, *Szüts* Izsó, *Vajna* Gizella, *Virányi* Győző, *Várad* István, *Weisz* Erzsébet, *Zachariás* Jenő, és *Zamborovszky* Rezső.

Sipos Orbán kir. tanácsos, alelnök lelkes megnyitó beszédében hangsúlyozta azt a fontos kulturális célt, a melyet az egyesület — szerény anyagi eszközei dacára is be-töltött.

Réz Mihály tükár előterjesztette évi jelentését, amelyben beszámol az egyesület működéséről.

A gondosan összeállított jelentést tudomásul vették.

A bemutatott és felülvizsgált zárszámadások szerint az 1903. évben az egyesület bevétele 4465 korona 95 fillér, a kiadása 4074 korona 63 fillér volt s így a pénztári maradvány 391 kor. 32 fillér.

Az egyleti közlöny kiadása 837 korona, a szerkesztése 400 koronába került. Az egyesület vagyona mintegy 11 ezer korona. A pénztárnoknak a felmentvényt megadták s számvizsgálókul — az eddigieket választották meg.

Ezután az alapszabály módosításra került a sor. Pontonként vették tárgyalás alá a szabályzatot s azt, lényegtelen módosításokkal elfogadták.

Végül az 1904. évre összeállított költségvetést 3851 kor. 56 fill. bevétellel és ugyanennyi kiadással elfogadták.

Megjegyezzük, hogy az egyesületnek 800-nál több tagja van.

Igazságszolgáltatás.

Megcsonkitott csendőr.

— Törvényszéki tárgyalás. —

A magyar parasztleányok főjellemvonása a verekedő természet. Messzeföldön híresek vagyunk erről. A virtuskodás rendszeren vérrel kezdődik, a törvényszéki tárgyaló-teremben folytatódik s a börtönökben nyer befejezést. Ez a sablonos program. A jó magyarok azt gondolják, hogy csak növelik azzal a nimbusukat, ha fegyházviselt emberek lesznek. Pedig dehogy! Csak a magyar faj erkölcsi zuhlását segítik ezzel elő. Sokszor el-el néz az ember egy egy törvényszéki tárgyalást, melyben a nép fia a szereplők s szájalommal látja, hogy a felvonulók majdnem mindenike: a vádlott, sértett és a tanuk, mind büntetett előéletűek.

A falusi legények garázdálkodásuk közben nem ismernek olyan elemet, mely képes volna őket megfélemlíteni. Még a kakastollas csendőrök fegyverei elé is oda állanak, csak hogy megmutassák, hogy nem szállott az inukba a bátorságuk. S bátorságukat aztán vérrel szokták megpecsételni, mert másképp nem lenne teljes a hagyományos szokás.

Tegnap is egy falusi csendőrhörítéssel

keletkezett vérengzési ügyben tartott tárgyalást a nagyvárad kir. törvényszék. Érmihályfalvai legények voltak a vádlottak s azzal voltak vádolva, hogy ez évben május 22-én Érmihályfalván *Szabó* Sándor csendőrt, mikor az őket csendre intette, leteperték a földre és saját szolgálati kardjával fülét és három ujját levágták.

A tárgyalás elnöke *Millye* Gyula bíró kihallgatva a vádlottakat, névszerint: *Nyíri* Lajost, *Solti* Zsigmondot, *Tolma* Gábort, *Nagy* Antalt, és *Somogyi* Sándort, kik beismerik tettüket s egybehangzóan azt mondják, hogy azt azért tették, mert *Szabó* Sándor a sértett, nem hagyta őket az utcán csoportosulni.

A tanuk kihallgatására, kik megerősítették a vádlottak és a sértett vallomását, délután került a sor, melynek végeztével az elnök mára halasztotta a tárgyalás folytatását.

TANÜGY.

* **Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad város községi iskolaszéknek tagjait a szept. 29. ére összehívott gyűlés tárgy sorozatába felvett ügyek elintézése végett a városház bizottsági termében f. hó 6-án — csütörtök — d. u. 4 és fél órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom, megjegyezvén, hogy a gyűlésen az «Utastás» 9. §-a alapján a jelenlevő tagok határoznak. Nagyvárad, 1904. okt. 3-án. *Rimler* Károly iskolaszéki elnök.

MULATSÁG.

A katolikus legényegylet szüreti mulatsága.

Vasárnap tartotta a Kath. legényegylet évenként szokásos, pompás szüreti mulatságát a Zöldfa vendéglőben. A pásztorok és pásztorleányok színes csoportja dalolva vonult fel a teljes két mázsa szőlővel díszített nagyterembe, majd az egész vendégsereg a község háza elé vonult, hol Göre, Durbincs, a kisbíró tartották a kupak tanács ülését, majd itélkeztek a lo-pásra kapott Kátsa cigány, felesége és hat rajkója felett, mely szellemes, kacagató kis előjáték után megkezdődött a szüreti lopás és táncz. A nagyterem zsufolásig megtelt intelligens társasággal s mind anyagi, mind erkölcsi sikere nagy volt a mulatságnak.

TÁVIRATOK.

A király Gödöllőn.

Budapest, okt. 3. (Saját tud. táv.) Bécsből táviratozzák, hogy ő felsége, a király október második felében hosszabb tartózkodásra Gödöllőre utazik.

Elhunyt országgyűlési képviselő.

Budapest, okt. 3. (Saját tud. táv.) Lázár Menyhért országgyűlési képviselő ma Csikszentsomlyón elhunyt.

A spanyol király utja.

Budapest, okt. 3. (Saját tud. táv.) XIII. Alfonz spanyol király — mint Madridból táviratozzák — az ősszel Párison keresztül Bécsbe fog menni s ott látogatást Ferencz József ő felségénél. A látogatás hivatalos jeleggel fog birni.

Elhunyt herceg.

Bécs okt. 3. Metternich Lotár herceg, a felső-ausztriai helytartóság volt tartomány másodelnöke tegnap elhuyt.

Földrengés.

Róma, okt. 3. Messinában, Reggio di Calabria-ban és Catanzaróban ma délután 3 óra 30 perczkor könnyű földremlések voltak, amelyek azonban károkat nem okoztak.

Az osztrák ipartanács.

Bécs, okt. 3. Az ipari tanács ma a szokásos nyári szünet után ismét megkezdte munkáját. A második osztály ülést tartott, amelyen báró Call kereskedelmi miniszter is résztvett.

A román király otthon.

Bukarest, okt. 3. A királyi pár és Károly herceg ma délután Szinaiba érkeztek. A határon Sturdza miniszterelnök és a kormány többi tagjai magas állami méltóságok és nagyszámu közönség várta.

A görög hajóhad.

Malakka, okt. 3. A görög hajóhad Marseilleből ideérkezett.

Francia választás.

Evreux, okt. 3. A mai képviselőkamarai választáson Lefebre kormánypárti radikálist választották meg.

Feltámasztott zsidólap.

Pétervár, okt. 3. A belügyminiszter megengedte, hogy az áprilisban beszüntetett »Mosod« nevű zsidólap ismét megjelenjék.

NYILTTÉR.

ÉRTESÍTÉS.

Városunk t. közönségét van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint a nagyvárad i partestület házában lévő

Nemzeti szálló, kávéház és éttermet

megvásároltam és azt e hó 28-án át véve **a 1904. évi október hó 1-én ünnepélyesen megnyitom.**

Ez üzletágban gyermekkorom óta nyert tapasztalataim képessé tesznek arra, hogy minden e szakban a legkényesebb igényeknek is megfelelhessenek s ígérem hogy a leggondosabban oda fogok munkálni, hogy t. vendégeim igényeit üzletemben kielégítek.

Jelszavam: **olcsó árak mellett csak kitűnő ételek és italokkal szolgálani t. vendégeimnek és ebből folyólag:**

Kávéházamban reggeli kávé 20 fillér, fekete kávé 20 fillér, Dominó játszma 10 fillér, egy órai billiárd 48 fillér, éjjel olcsó hideg buffett.

Szállodámban: szoba nappali 1 kor. 24 órára világítással: 2 korona.

Éttermemben: a legolcsóbb étlap mellett, **olcsó Dréher**, reggeli, kitűnő és mindig frissen csapolt Dréher sör, első minőségű nagyvárad és érmelléki fajborok.

MEGNYITÁS: disznótor és hal-paprikással. 893

Teljes tisztelettel

Richter Antal

szállodás, vendéglős és kávé.

REGÉNYCSARNOK.

Makár álma.

Írta: W. Korolenko.

8

Nagyon sajnálták a jó kis Iván pópát, de miután csak a lábszárai maradtak meg, a világ semmi orvosa sem tudta volna őt meggyógyítani. Mit tehettek tehát? Eltemették a lábszárait és új papot tettek Iván pópa helyére.

És ez a kis pópa volt az, aki most teljes épségében Makár felé hajolt és őt lábával meglökte.

— Keij föl, édes Makár — mondta — és menjünk innen.

— És hová menjünk? — kérdezte Makár kedvetlenül.

Miután meghalt, úgy gondolta, kötelessége neki itt csendesen fekve maradni és nem szükséges, hogy újra járjon, kóboroljon és eltévedjen a taigában. Különben mi szüksége volt meghalni?

— Menjünk a Nagy Toyonhoz (Isten).

— Mit csináljak nála? — kérdezte Makár.

— Itélni fog fölöttem — szölt fájdalmas hangon a pópa és hangjába némi meghatottság is vegyült.

Makárnak eszébe jutott, hogy az ember halála után csakugyan kénytelen valahol jelentkezni és itélni fognak fölötte. Valamikor a templomban mondták ezt neki. A kis pópának tehát igaza volt; neki föl kellett kelni.

És Makár csakugyan morogva fölkelt. Haragudott, amiért még a halála után sem hagyta békét neki.

A kis pópa előre ment, Makár követte. Egyenes irányban, kelet felé mentek. Az erdei fenyők alázatosan utat nyitottak nekik, hogy zavartalanul folytathassák útjukat.

Makár csodálkozva észlelte, hogy Iván pópa nem hagy maga után nyomot a hóban. Nézte a saját lábait, de azok sem hagytak nyomot; a fehér, sima hó lepleként terült el. Megvillant az agyában, hogy most kényelmesen sétálhatna az idegen csapdák körül, s én-kisem venné észre. De a kis pópa bizonyára kitalálta az ő titkos gondolatát, mert feléje fordult és mondá:

— Rabysz! (Hagyjad!) Te nem tudod, minő következménye van reád minden egyes ilyen gondolatnak.

— Lám — lám felelte Makár elégedetlenül. — Az ember még nem is gondolkozhatik! Miért vagy most egyszerre olyan szigorú? Hallgass inkább...

A kis pópa megcsóválta a fejét és folytatta a menetét.

— Sokáig kell még járnunk? — kérdezte Makár.

— Sokáig — felelte bánatosan a kis pópa.

— És mit fogunk enni? — kérdezte Makár némileg nyugtalanul.

— Elfelejtetted, hogy halott vagy? — kérdezte a kis pópa visszafordulva. — Ezentúl nem kell sem enned, sem innod.

Makár a legkevésbé sem volt kielégítve.

Kétségtelenül előnyös, ha szükségleteink nincsenek olyan esetekben, mikor nincs mit az előbb feküdttem, mikor meghaltam — gondolá Makár — de járni egyre folyton járni és nem enni, ez már esztelenség.

És Makár újra dűnyögni kezdett.

— Hagyj fel panaszaiddal! — mondá a kis pópa.

— Jó — felelte Makár sértődve. De azért magában tovább dühöngött, minő örűlt-ség az valakit egy harapás evés nélkül járásra kényszeríteni. Ki látott már ilyet?

Nagyon rosszkedvű volt, de azért követte a pópát. Már kétségtelenül nagyon régóta jártak. Makár nem látta ugyan a napot feljönni, de nagy távolságot bejárhattak, ezt Makár a tömegtelen szakadékok, hegycsúcsok, folyók és tavak, síkságok és erdőségek után következtette, melyek sorban elmaradtak melőlük; lehetett már egy hete is, hogy jártak. Mikor Makár visszafordult, látta a komor tájat a látókor felé futni, mely mögött az örökös hóval fedett hegyek egyenkint eltűntek, elenyésztek a sötétségben.

Ugy tetszett előtte, hogy egyre feljebb mennek. A csillagok nagyobbak, ragyogóbbak lettek, jobban világítottak. Egy kis darab hold látszott egy magaslat mögött, melyre feligyekeztek; de mintha az sietett volna elmenekülni. De Makár és a kis pópa mindig utolérték és mikor végre felértek annak magasan fekvő lapos tetejére, a hold megint a látókor felett volt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, okt. 3.

Buza okt. — — — —	10.20
Buza apr.-re — — — —	10.56
Rozs okt.-re — — — —	7.43
Tengeri májusra 1905. — — — —	7.30
Zab okt.-re — — — —	6.75
Repeze aug.-ra — — — —	11.60

Értéktőzsde.

Budapest, okt. 3.

Osztrákhitelrészvény — — — —	671.—
Magyar hitelrészvény — — — —	780.50
Leszámláló bank — — — —	463.—
Rimamurányi — — — —	530 —

Osztrák-m. államvasuti részvény	644.—
Közüti vasut — — — —	584.—
Városi villamos vasut — — — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1904. okt. 3.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	118.45
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	— — —	—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — —	—
Magyar koronajáradék 4%	— — —	87.70
Italmérési jog megváltási kötvény — — —	— — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — —	88.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön — — —	— — —	206.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — —	— — —	161.50
Osztrák járadék papirban — — — —	— — —	99.25
Osztrák járadék ezüstben — — — —	— — —	100.—
O-ztrák korona járadék — — — —	— — —	119.—
Osztrák járadék aranyban — — — —	— — —	99.—
1860. oszt. államsorjegyek — — — —	— — —	154.—
Osztrák magyar bankrészvény — — — —	— — —	1615.—
Magyar hitelbank részvény — — — —	— — —	777.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — —	— — —	669.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — —	— — —	650.50
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	— — —	19.01
Német birodalmi márka — — — —	— — —	117.35
London vista — — — —	— — —	239.40
Páris vista — — — —	— — —	95.07
20 márkás arany — — — —	— — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Valóban nagy meglepetést nyújt az a nagy mennyiségű összehalmozott szebbnél-szebb **ősziaruk**, melyek most megérkeztek.

Kérem a kirakatoknak figyelmes megtekintését.

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Szülők figyelmébe ajánljuk

fiuk és leánykák részére: kész fehérneműket, ugyszintén paplanok,

harisnyák minden rőfös és női divatáruk nagy választékban.

FÉRFI-INGEK. Szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Szabó Testvérek rőfös- és divatáruháza Nagyvárad, Zöldfa-utca, — a »Zöldfa«-kávéházzal szemben és a »Zöldfa«-söresarnok mellett. —

FIÓK-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-söresarnok mellett.

„Nagyvárad^Ai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogkölsönöket nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

79

Az igazgatóság.

A j á n l i a

KARDOS LIPÓT

Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Iskolatáskák, írószerek, fiókos- és kézitükrök, levél-kazetták, lavorok, evő-eszközök, zsebkések, kalocsni és reggeli cipők, kefék és fésűk, esőernyők, férfi- és női fehérneműek, férfi nyakkendők, őszi férfi- és gyermek sapkák, férfi-, női- és gyermek harisnyák, női fekete és mosó kötények, gyermek empir kötények, szivar- és pénztárczák, fogkefék, szappanok és piperecikkek, gummi-különlegességek, ajándék- és disztárgyak beszerzését.

Becses pártfogását kérve vagyok

Szerencse bazar

kiváló tisztelettel

Szent.-László-tér, (Kiss Károly mellett.) **Kardos Lipót.**

Baba javítást elvállalok.

Láda és kézi koferek.

Hatóságilag
engedélyezett

VÉGELEDÁS!

Más vállalat miatt helybeli
kézmű-, divatáru- és confection-
(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket
feloszlátjuk s az árukat készpénz fizetés
mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.